

جایگاه تشبثات کوچک و متوسط در

توسعه اقتصادی افغانستان

www.ketab.ir

دکتر سید یحیی اخلاقی

سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

۱۳۹۹

www.ketab.ir

سرشناسه: اخلاقی، سیدیچی، ۱۳۶۱-

عنوان و نام پدیدآور: جایگاه تشبثات کوچک و متوسط در توسعه اقتصادی افغانستان/سیدیچی اخلاقی.

مشخصات نشر: تهران: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۰-۳۵۷-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: صنایع کوچک -- افغانستان

Small industries-- Afghanistan موضوع:

موضوع: رشد اقتصادی -- افغانستان

Economic development -- Afghanistan موضوع:

موضوع: صنایع کوچک

Small industries* موضوع:

موضوع: رشد اقتصادی

Economic development موضوع:

شناسه افزوده: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات

شناسه افزوده: Press Organization Jahade Daneshgahi

رده بندی کنگره: HD۲۳۴۶

رده بندی دیویی: ۳۳۸/۶۴۲۰۹۵۸۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۲۸۳۷۵۷



سازمان انتشارات

www.ketab.ir

جایگاه تشبثات کوچک و متوسط در توسعه اقتصادی افغانستان

دکتر سید یحیی اخلاقی

چاپ: اول - ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۰-۳۵۷-۷

قیمت: ۵۷۰۰۰ تومان

قیمت در افغانستان: ۲۰۰ افغانی

نشانی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخر رازی

خیابان شهدای ژاندارمری - پلاک ۷۲ - تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸

فروشگاه شماره ۱: تهران - خیابان انقلاب - بین فلسطین و چهارراه ولیعصر - جنب مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران - پلاک ۱۰۷۸ - تلفن: ۶۶۹۶۵۰۱۷

فروشگاه شماره ۲: (مرکز توزیع کتاب دال): تهران - خیابان انقلاب - ویروی درب اصلی دانشگاه تهران - خیابان فخر رازی

تقاطع خیابان شهدای ژاندارمری - مجتمع تجاری منشور دانش پلاک ۵۰ - طبقه همکف - واحد ۶ - تلفن: ۶۶۴۸۷۶۲۵

پایگاه اطلاع‌رسانی: www.isba.ir پست الکترونیکی: info@isba.ir فروشگاه اینترنتی: www.Jdbook.ir

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۱۱		مقدمه مؤلف
----	--	------------

فصل اول: توسعه اقتصادی چیست ؟ ۱۵

۱۷		۱-۱- مقدمه
۲۱		۱-۲- توسعه اقتصادی
۲۴		۱-۳- هدف های اصلی توسعه اقتصادی
۲۵		۱-۴- الزامات سیاست گذاری توسعه اقتصادی در کشور
۲۶		۱-۵- جایگاه شرکت های کوچک و متوسط در توسعه اقتصاد کشور
۳۱		۱-۵-۳- اتاق پیشه وران و اصناف افغانستان
۳۶		۱-۶- نتایج مطالعات تطبیقی کشورهای موفق در زمینه صنایع کوچک

فصل دوم: نظریه های توسعه اقتصادی ۳۹

۴۱		۲-۱- نظریه آدام اسمیت (۱۷۹۰-۱۷۲۳)
۴۲		۲-۲- نظریه مالتوس (۱۸۲۳-۱۷۶۶)
۴۳		۲-۳- نظریه ریکاردو (۱۷۷۲-۱۸۲۳)
۴۵		۲-۴- مدل رشد کلاسیک
۴۵		۲-۵- نظریه کارل مارکس (۱۸۱۸-۱۸۸۳)
۴۶		۲-۶- مدل رشد اقتصادی سرمایه داری مارکس

۴۷	۲-۷- نظریه شومپتر (۱۹۵۰-۱۸۷۰).....
۴۸	۲-۸- مدل توسعه لونیس - فی - رانیس (L-F-R).....
۵۰	۲-۹- نظریه نئوکلاسیکی.....
۵۱	۲-۱۰- نظریه رشد درون زا.....

فصل سوم: راهبردهای توسعه اقتصادی ۵۷

۵۹	۳-۱- راهبرد پولی.....
۶۰	۳-۲- راهبرد اقتصاد باز.....
۶۲	۳-۳- راهبرد صنعتی شدن.....
۶۳	۳-۴- راهبرد انقلاب سبز.....
۶۴	۳-۵- راهبرد توزیع مجدد.....
۶۵	۳-۶- راهبرد سوسیالیستی توسعه.....

فصل چهارم: توسعه اقتصادی و صنایع کوچک ۶۷

۶۹	۴-۱- مقدمه.....
۷۰	۴-۲- توسعه اقتصادی و صنایع کوچک.....
۷۶	۴-۳- رتبه بندی رقابت پذیری صنایع کوچک و متوسط در افغانستان.....
۸۲	۴-۴- بین المللی کردن و توسعه صادرات (استراتژی های توسعه صادرات تشبثات کوچک و متوسط).....

فصل پنجم: شناخت کارآفرینی و صنایع کوچک ۸۷

۸۹	۱-۵- شناخت کارآفرین.....
۹۲	۲-۵- صنایع کوچک.....
۹۹	۵-۴- منشاء شکل گیری تشبثات کوچک و متوسط.....
۱۰۰	۵-۵- شکل گیری صنایع کوچک و متوسط در درازمدت.....
۱۰۳	۵-۶- مقایسه صنایع کوچک و صنایع بزرگ.....
۱۰۶	۵-۷- بررسی تأمین مالی تشبثات کوچک و متوسط در افغانستان.....
۱۰۷	۵-۸- شاخص سهولت انجام کسب و کار ۲۰۱۹ (Doing Business Indicator).....
۱۱۰	۵-۹- ضرورت و اهمیت تأمین مالی تشبثات کوچک و متوسط (SME) ها.....
۱۱۱	۵-۱۰- موانع غیر مالی SME ها در افغانستان.....

۱۱-۵- مقایسه شکاف تأمین منابع مالی SME ها در کشورهای عضو و غیر عضو OECD (سازمان همکاری اقتصادی و توسعه).....	۱۱۲
۱۲-۵- رویکردهای از بین بردن شکاف تأمین مالی SME ۱۱۳	۱۱۳
۱۳-۵- راهکارهای برون رفت از معضل تأمین مالی تشبثات کوچک و متوسط در افغانستان ۱۱۴	۱۱۴
۱۴-۵- مسئولیت اجتماعی بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری در زمینه حمایت از تشبثات کوچک و متوسط چیست؟.....	۱۱۵
۱۵-۵- ابزارهای تأمین مالی مورد استفاده توسط SME ها.....	۱۱۶
۱۶-۵- مزایا و محدودیت های تشبثات کوچک و متوسط.....	۱۲۳
۱۷-۵- نهادهای حمایت کننده از صنایع کوچک و متوسط.....	۱۲۹
۱۸-۵- رفع موانع و مشکلات تشبثات کوچک و متوسط.....	۱۳۲

فصل ششم: نقش و جایگاه شرکت های کوچک و متوسط در نظام های اقتصادی ۱۴۵

مقدمه.....	۱۴۷
۱-۶- نقش و جایگاه صنایع کوچک.....	۱۴۸

فصل هفتم: وضعیت تشبثات کوچک و متوسط زنان در اقتصاد افغانستان

(با نگاه پلان گذاری استراتژیک) ۱۷۳

۱-۷- وضعیت فعلی تشبثات کوچک و متوسط.....	۱۷۵
۳-۷- اولویت های وزارت صنعت و تجارت برای زنان فعال در عرصه تجارت.....	۱۸۳
۴-۷- عوامل ساختاری مؤثر بر مشارکت تجارت زنان.....	۱۸۶
۵-۷- زنجیره ایجاد ارزش در اقتصاد مولد افغانستان.....	۲۰۹
۶-۷- عوامل مشخص تأثیرگذار وزارت صنعت و تجارت بر زنان تجارت پیشه.....	۲۱۳
۷-۷- عوامل اجتماعی و فرهنگی تأثیرگذار بر اشتراک زنان در تجارت.....	۲۱۷
۸-۷- تحلیل نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت ها و تهدیدات (SWOT).....	۲۲۵

فصل هشتم: تشبثات کوچک و متوسط در اقتصاد کشورهای ترکیه، چین و مالزی ۲۳۱

مطالعه موردی اول.....	۲۳۳
جایگاه و نقش تشبثات کوچک و متوسط در اقتصاد ترکیه.....	۲۳۳
مطالعه موردی دوم.....	۲۴۳

مقدمه مؤلف

ضرورت توجه به تشبثات کوچک و متوسط در ماده ۳۶ بیانیه پایانی بیست و چهارمین اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی (اكو^۱) و نیز ماده ۲۵ بیانیه هشتمین اجلاس قلب آسیا - پروسه استانبول که در سال ۲۰۱۹ در جمهوری ترکیه برگزار شد - به صراحت آمده است.

واضح است که اقتصاد افغانستان نباید بر پایه مصرف حداکثری، متکی به کمکهای خارجی باشد، بلکه باید بر پایه علم، دانش و مدیریت صحیح مصرف باشد. اصلاحات اقتصادی از نوع تشکیل و راه اندازی تشبثات کوچک و متوسط مقیاس در بسیاری از کشورها، به ویژه کشورهای در حال توسعه، به عنوان یک رویکرد استراتژیک محسوب می شود و لزوم تغییر نقش دولت، توانمندسازی سکتور خصوصی، رقابت پذیری اقتصاد و تعامل با قواعد جهانی سازی و... سیاستگذاری های مبتنی بر آزادسازی اقتصاد را جهت توسعه فعالیت های اقتصادی در دوره ای که از آن به عنوان انقلاب صنعتی چهارم یاد می شود، ضرورت می بخشد.

باتوجه به شرایط فعلی کشور و فقدان انگیزه کافی برای سرمایه گذاری برای ایجاد صنایع بزرگ توسط سکتور خصوصی از یک سو و طرح های کاهش تصدّی دولت در امور اقتصادی از سوی دیگر، به نظر می رسد که کمک به ادامه حیات واحدهای جدید توسط کارآفرینان بالقوه، از جمله راه های مؤثر برای تحرک بخشیدن به فعالیت های مولّد، تأمین بخشی از نیازهای جامعه، حضور

بیشتر در بازارهای منطقه و بین المللی و نیز کاهش مشکلات ناشی از نرخ بیکاری در کشور می باشد. اهمیت تشبثات کوچک و متوسط در افغانستان به عنوان نیروی مولّد اقتصادی را از دو بعد کمی و کیفی می توان بررسی کرد. از بعد کمی، درصد بسیار بالایی از شرکت های موجود در کشور ما و بسیاری از کشورهای جهان را واحدهای کوچک و متوسط تشکیل می دهند و تعداد شاغلان این واحدها قابل توجه است. همچنین، ارزش افزوده ای که این واحدها تولید می کنند در کشورهای مختلف، چیزی بین یک سوم تا نیمی از ارزش افزوده کل کشور را تشکیل می دهد. از بعد کیفی، این واحدها می توانند سکتور خصوصی را در سرمایه گذاری ها تشویق کنند؛ چون سکتور خصوصی معمولاً برای ایجاد واحدهای بزرگ امکانات کافی ندارد. این واحدها همچنین می توانند به عنوان ابزار مناسبی برای خصوصی سازی در نظر گرفته شوند. این واحدها امکان شناخت بازار را دارند و می توانند خود را با نیازهای بازار متطبق کنند و فرآیند تصمیم گیری در آنها به خاطر کوچک بودن بسیار سریع است. این واحدها می توانند قدرت ابتکار و خلاقیت بیشتری داشته باشند؛ در توزیع تکنالوژی در سطح کشور موفق تر باشند و سریعاً خود را با تکنالوژی های لازم تطبیق دهند و در یک نکته می توانند تخصصی عمل کنند که این امر، در واحدهای بزرگ کمتر اتفاق می افتد.

نگاهی به فعالیت تشبثات کوچک و متوسط در کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه، بیانگر نوعی ارتباط تنگاتنگ و مؤثر میان پیشرفت اقتصادی - اجتماعی این کشورها با این تشبثات است. رشد روزافزون تشبثات کوچک و متوسط در این کشورها و اتخاذ سیاست های حمایتی از سوی دولتها به همراه تدارک سازمان های بین المللی فعال در امور توسعه، جملگی بیانگر این مهم است که واحدهای کوچک و متوسط فرصتی کم نظیر برای جامعه جهانی است که با اتکا به آن، فرایند تولید ثروت ملی را ارتقاء بخشند.

در این کتاب موضوعاتی مانند توسعه اقتصادی، نظریه ها و راهبردهای توسعه، صنایع کوچک و کارآفرینی، وضعیت تشبثات کوچک و متوسط زنان با نگاه پلانگذاری استراتژیک در اقتصاد افغانستان بررسی و نهایتاً به تحلیل نقش جایگاه شرکت های کوچک و متوسط در نظام اقتصادی کشور پرداخته شده است که امید است مورد توجه دانشجویان محترم دانشگاهها و مؤسسات

آموزش عالی کشور، علاقه‌مندان و صاحب‌نظران قرار گیرد.
در پایان لازم است از زحمات دوستان عزیزم هریک، احمد شکیب فراهی، مصطفی امیری،
ذبیح‌الله مدبر، عبدالرحیم سعیدی، شبیر بشیری، بریمل جریان که در ارائه نظرات، چاپ و
انتشار این کتاب نقش داشته‌اند، تقدیر و تشکر به عمل آید.

والله ولی التوفیق
دکتر سید یحیی اخلاقی

www.ketab.ir